

Praktiline andmekorraldus

Kuldar Aas (MKM)

MAJANDUS- JA
KOMMUNIKATSIOONI-
MINISTEERIUM

„Andmete oskuslik kasutamine on
tänapäevase organisatsiooni eduka
toimimise peamiseks eelduseks“

*.. paremad otsused, efektiivsem toimimine,
parem kasutajakogemus, kiirem uute teenuste
pakkumine, tehisintellekti lahenduste
kasutuselevõtt, ...*

EU27 andme-majanduse
väärtus 2023. a. 544 mlrd
€

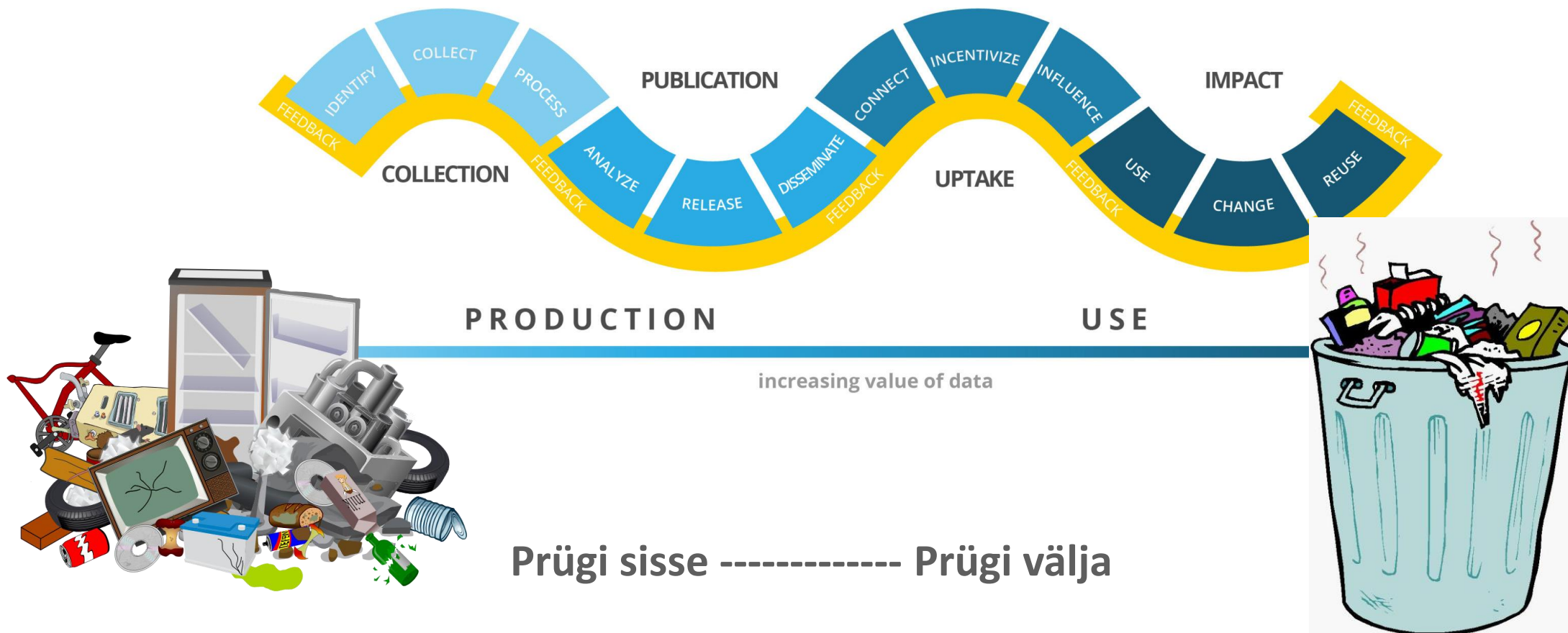
Eesti avaandmete
majanduslik mõju. 400+ M€

Laialdane AI kasutuselevõtt,
võib tipphetkel suurendada
Eesti SKPd 3 miljardi euro ehk
8% võrra aastas

Andmete väärtusahel

DATA VALUE CHAIN

„Andmed kui vara“ mõtteviis

Andmed on kui iga teine asutuse vara, millest loodetakse saada kasu aga millega kaasnevad ka kulud

Kasu

- + Rahaline kasu (eelkõige kokkuhoid, efektiivsus)
- + Inimeste heaolu (paremad teenused, parem elukeskkond)
- + Läbipaistvus ja usaldusväarsus

Kulu

- + Andmete kogumine, kaardistamine
- + Andmete kirjeldamine ja kirjelduste avalikustamine
- + Andmete kvaliteedi tagamine
- + Andmete kasutatavuse tagamine

Andmevara (data asset)

Andmetoode (data product)

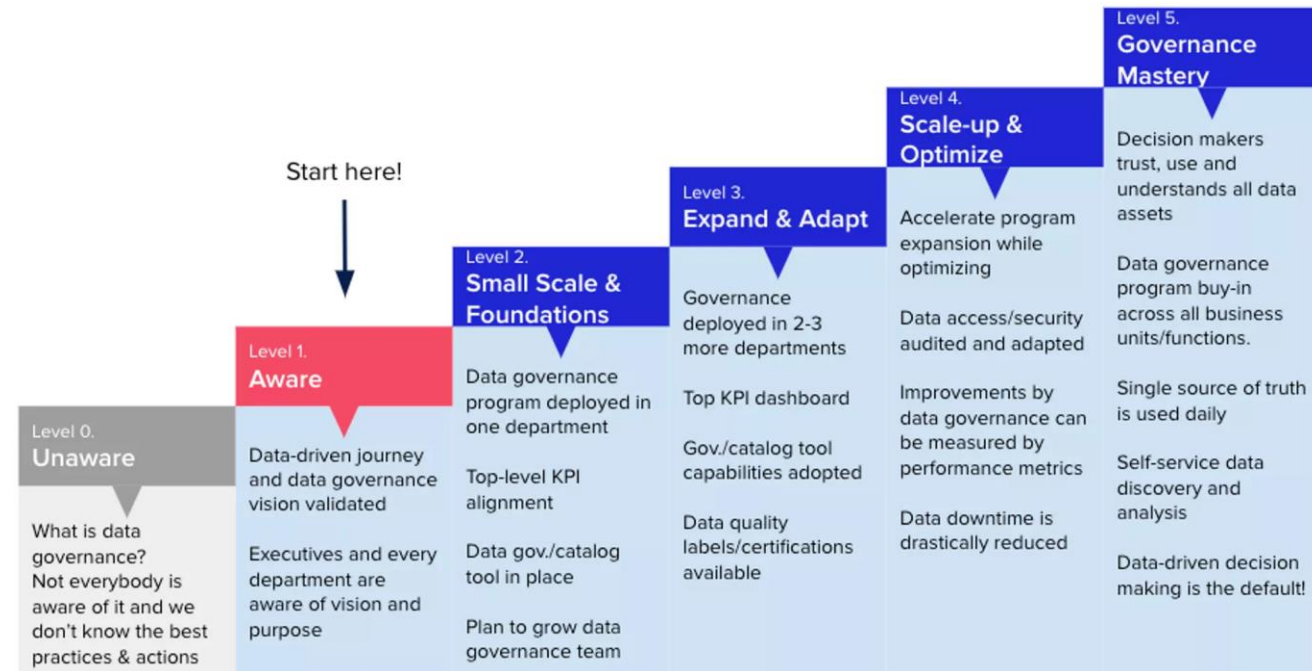
„andmete komplekt, millel on selgelt määratletud väärtus, ehk on tuvastatud ja kirjeldatud andmetest saadav kasu, ning mille haldamine lähtub otseselt tema väärtusest“

KÕIK ANDMED
EI OLE NAFTA!

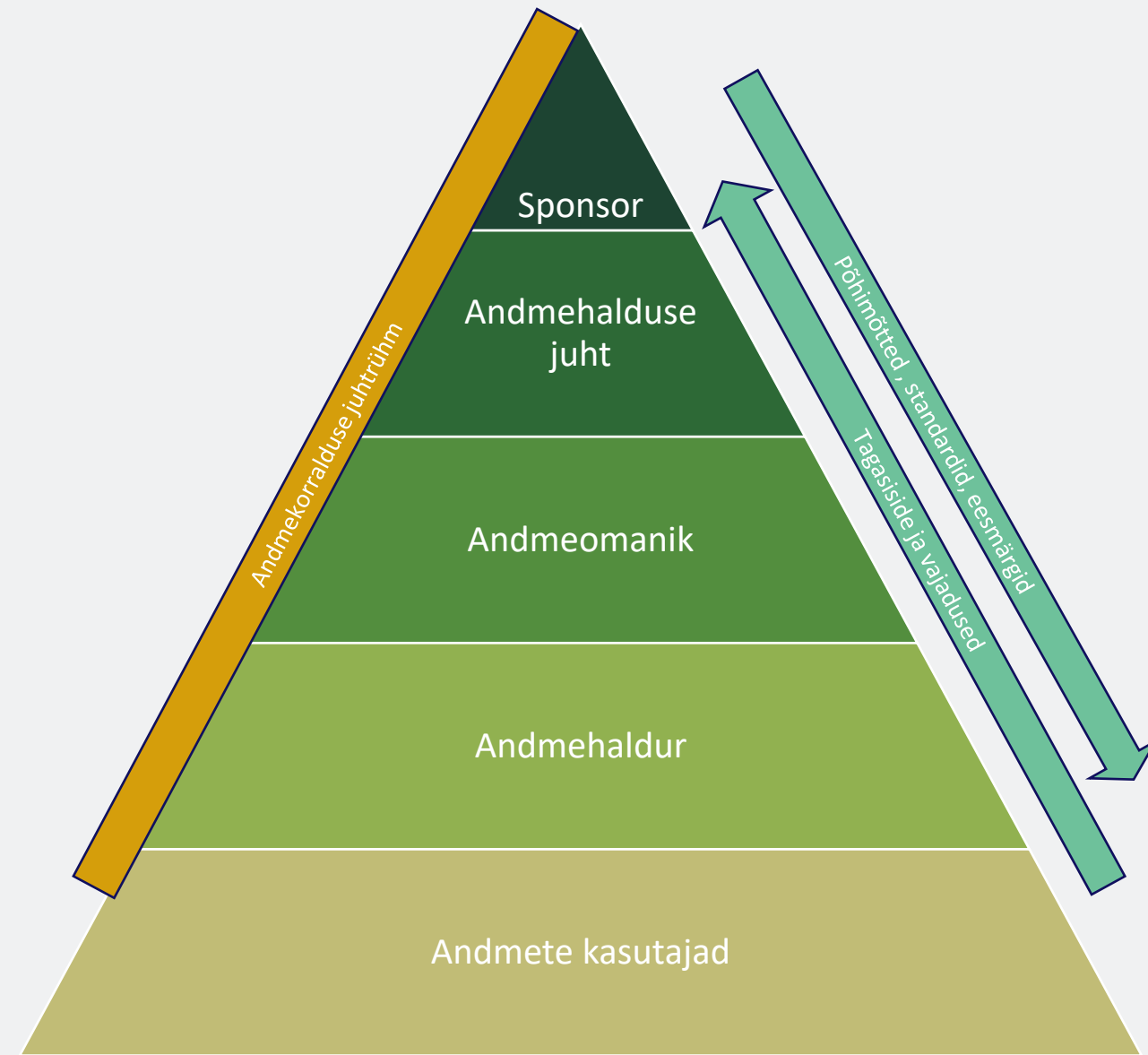
Kuidas alustada?

- + Määra asutuse andmekorralduse juht ja sponsor
- + Sea andmete visioon ja eesmärgid **lähtuvalt asutuse eesmärkidest**, saa aru mis on **sinu jaoks tähtsad andmed**
- + Määra andmeomanikud ja leia andmehaldur(id)
- + Vali ja juuruta andmekataloogi lahendus (alustada saad ka Excel'ist või Confluence'st)
- + Alusta süsteemse andmekorralduse juurutamist tegevuste kaupa (alustades tähtsaimast)
 - + Kaardista andmed, kasutajad ja nende vajadused, praegune kvaliteeditase
 - + Kirjelda andmed, sea andmekvaliteedi mõõdikud ja reeglid, rakenda!
- + Kogu regulaarselt tagasisidet kasutajatelt ja rakendajatelt, täienda jooksvalt juhiseid, protsesse, andmehalduse tarkvara jne

Rollid ja ülesanded andmekorralduses

- + **Andmekorralduse sponsor:** juhtkonna liige, kes tagab andmeteemade rahastuse ja tähelepanu
- + **Andmekorralduse juht:** seab asutuse andmekorralduse eesmärgid ja põhimõtted ning tagab nende juurutamise
- + **Andmeomanik (business data steward):** teab valdkonda, seab ühtse sõnavara ja konkreetset andmekvaliteedi ja kättesaadavuse eesmärgid, kogub kasutajate vajadusi
- + **Andmehaldur (data manager, technical data steward, data custodian):** toetab andmeomanikke, rakendab andmehalduse tehnilised tegevused, sh andmehalduse tööriistade toimimise, andmekvaliteedi mõõtmise infosüsteemides, kirjelduste avalikustamise jne.

Andmekorraldus ja KOVid

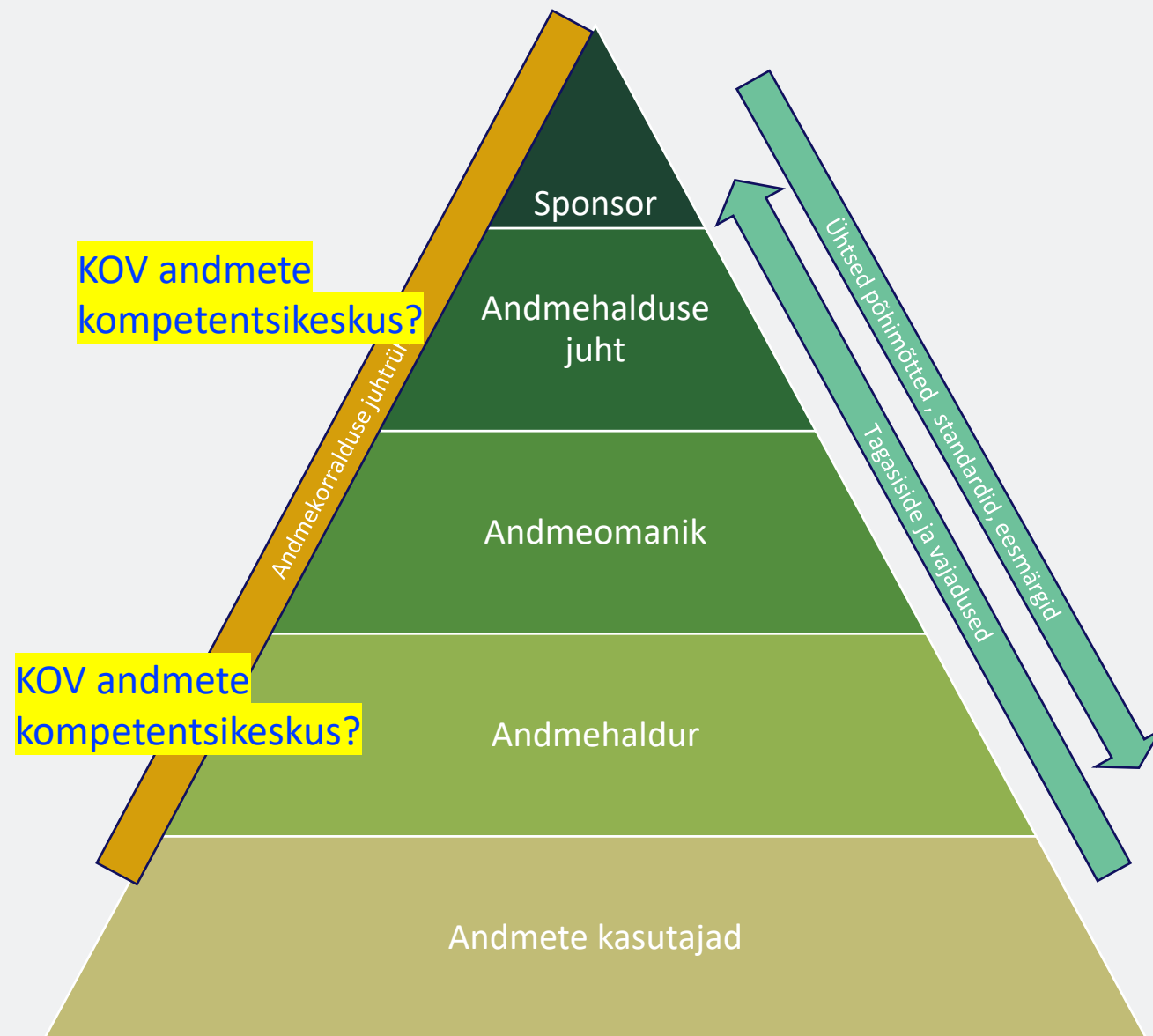
Valitud probleeme

- + Andmete kogumine, haldamine ja jagamine toimub mujal (keskregistrid, teenusepakkujad)
- + Ressursside ja oskuste puudus veelgi teravam kui riigiasutustes

Rollid ja ülesanded andmekorralduses

- + **Andmekorralduse sponsor:** juhtkonna liige, kes tagab andmeteemade rahastuse ja tähelepanu
- + **Andmekorralduse juht:** seab asutuse või haldusala andmekorralduse eesmärgid ja põhimõtted ning tagab nende juurutamise
- + **Andmeomanik (business data steward):** teab valdkonda, seab ühtse sõnavara ja konkreetset andmekvaliteedi ja kättesaadavuse eesmärgid, kogub kasutajate vajadusi
- + **Andmehaldur (data manager, technical data steward, data custodian):** toetab andmeomanikke, rakendab andmehalduse tehnilised tegevused, sh andmehalduse tööriistade toimimise, andmekvaliteedi mõõtmise infosüsteemides, kirjelduste avalikustamise jne.

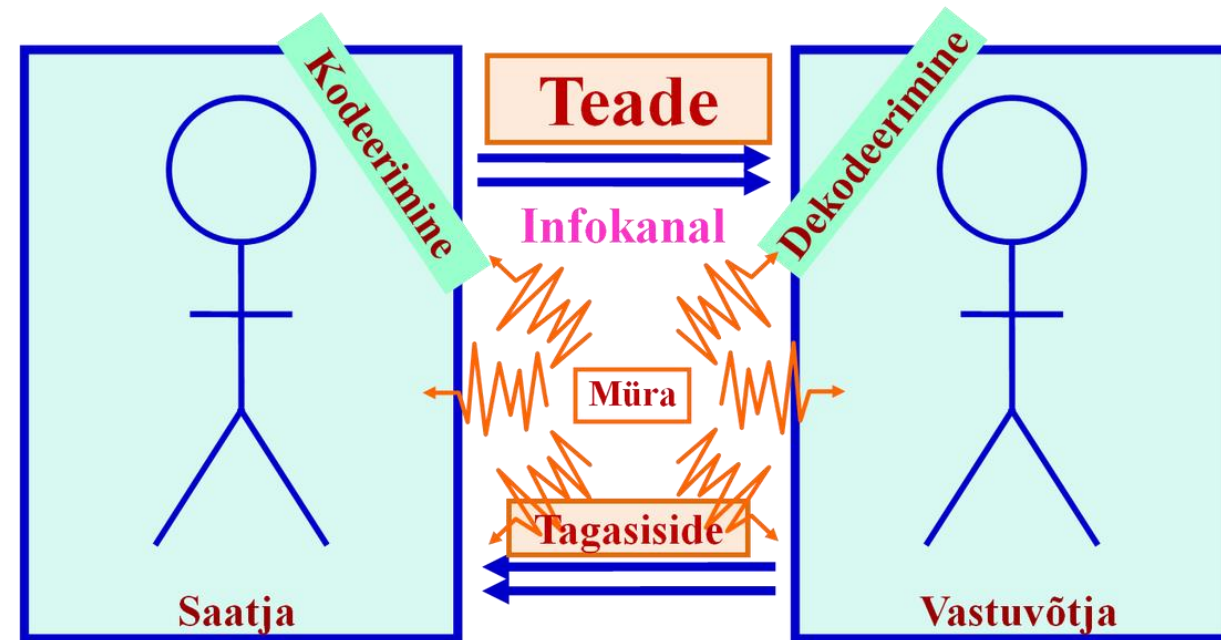
Andmekorraldus KOVides

KOVid kui andmevarade omanikud

- + Vajaduste / probleemide kogumine
- + Andmekvaliteedi probleemide lahendamine allikas (nt infosüsteemide sisendvormid ja -teenused)

Vajalikud inimesed on juba olemas (valdkonnaspetsialistid):

- + Oluline: praktiliste oskuste kasvatamine, teadmiste jagamine, võimekus olla võrdne partner süsteemide arendajatele!
- + „... selle asemel et iga KOV palkaks endale viis inimest viit eri rolli täitma, palgatakse viis spetsialisti kes täidavad oma rolli viie KOV-i jaoks.“

Rohkem infot

Eesti keeles:

- + <https://digiriigiakadeemia.ee/>: andmehalduse korralduse, andmekirjelduse ja andmekvaliteedi lühikoolitused (1-2 h)
- + <https://www.kratid.ee/juhised>: põhjalikud andmehalduse juhised
- + <https://www.kratid.ee/parimad-praktikad>: andmehalduse rakendamise praktilised näited (hetkel: EHR)
- + <https://www.kratid.ee/analused-ja-uuringud>: andmete väärtuse hindamise metoodika ja lahenduse prototüüp
- + Liitu ka andmete võrgustikuga, kirjuta andmed@mkkm.ee!

Inglise keeles:

- + <https://www.dataversity.net/>: Koolitused ja veebinarid, sh toodete tutvustused
- + Designing Data Governance from the Ground Up: Six Steps to Build a Data-Driven Culture; Lauren Maffeo.
- + Non-Invasive Data Governance, Non-Invasive Data Governance Strikes Again; Robert S. Seiner

Tänu tähelepanu eest!

<https://www.kratid.ee/andmed>

<https://digiriigiakadeemia.ee/>